

Pædagogisk læreplan for Gudenådalens Fribørnehave 2023

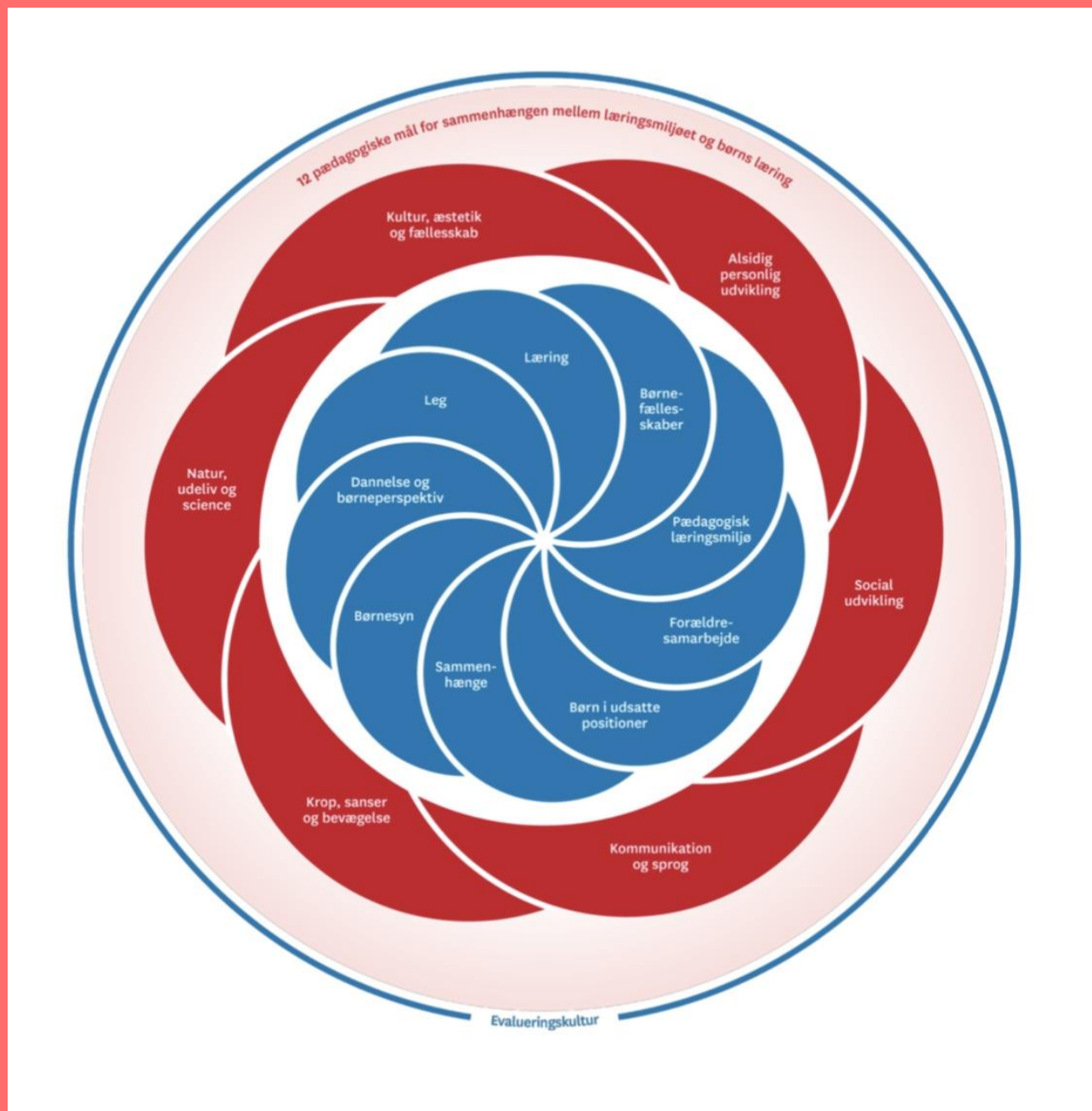
Gældende for perioden november 2023 til november 2025

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Hvem er vi?

Gudenådalens Fribørnehavn er en lille hyggelig sangglad børnehavn fyldt med liv, glæde og engagement. Her er der plads til at **LEGE** og **LÆRE** og tid til at **VÆRE!**

Gudenådalens Fribørnehavn ligger i Bjerring, tæt på Bjerringbro i midtjylland.

Vores adresse er; Bjerring Byvej 49a, 8850 Bjerringbro. Tlf. 86 68 25 82. Vi har skov, marker og å i gåafstand fra børnehaven, hvilket benyttes flittigt.

Børnehaven er en Fribørnehavn, under Gudenådalens Friskole. Vi er indrettet i vores 240 kvm lokaler, som emmer af hygge. Udenfor ligger vores legeplads på 2200 kvm. Legepladsen er inspirerende og giver mange muligheder for god og kreativ leg. Børnehaven er normeret til 40 børn, i alderen 3 - 6 år, flere før skolestart og færre efter skolestart. Børn og voksne er fordelt på to stuer; Trommerne og Trompeterne. Stuerne er integreret. Da vi er en lille børnehavn, kender alle børn, alle voksne.

Vores grundholdning hviler som skolens, på et Grundtvig-Koldsk værdisæt, hvor åbenhed, respekt for hinanden og forpligtende fællesskab er centralt.

Vi ønsker et hus fyldt med liv, glæde og engagement. Det er vigtigt at børn, personale og forældre får en følelse af at være kommet til et sted, hvor det er trygt og rart at være - et sted der indbyder til leg og udvikling.

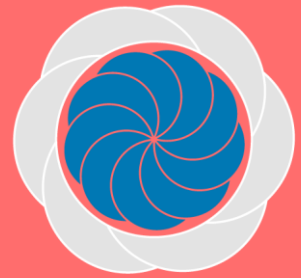
Vi arbejder hele tiden for, at børnene oplever livsglæde og har lys i øjnene. At de bliver anerkendt og oplever at være i et fællesskab, hvor man tager hensyn og respekterer hinanden. I et trygt miljø med nærhed og stærkt fællesskab får alle børn mulighed for at udvikle deres helt egen personlighed.

Vi er certificeret som "Sangglad institution" og vi anvender Marte Meo i vores daglige praksis - en metode, der afspejler vores tilgang til samspillet med børnene og vi voksne indbyrdes.

Børnehaven er forældrenes børnehavn. I fællesskab med personalet har de ansvaret for at skabe de bedste rammer og muligheder for børn og voksne.

Det fælles pædagogiske grundlag i Gudenådalens Fribørnehave

Den pædagogiske læreplan i Gudenådalens Fribørnehave, er udarbejdet med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag jf. dagtilbudsloven § 8, stk. 2.

Vi har på pædagogiske dage og personalemøder arbejdet med de 9 elementer, så vi har samme pædagogisk grundlag og afsæt i vores daglige arbejde. På den måde, kan vi arbejde fælles om det enkelte barns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

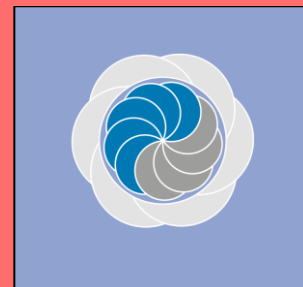
De centrale elementer er:

- * **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- * **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- * **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- * **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- * **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- * **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- * **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- * **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- * **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv."

"Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud."

"Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre."

Børnesyn, Dannelse og Børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber i Gudenådalens Fribørnehave

Først forholder vi os til de fem ovenstående elementer:

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

I Gudenådalens Fribørnehave, har vi et **børnesyn**, hvor det at være barn og barndommen har værdi i sig selv. Vi ser alle børn som lige, men samtidig også som små unikke individer, der ikke skal være ens, men netop have hver deres personlighed. Vi ser barnet som kompetent og værdifuldt - barnet kan tage initiativer, som vi følger. Vi har altså et fællesskab med individuelle individer, der ikke behandles ens. Hvert barn er unik og lærer på forskellige måder - de har forskellig læringsstil! barnet og barndommen har værdi i sig selv og alle børn skal føle sig imødekommet og værdsat.

Eksempel:

Den voksne siger til Willy 4 år: "Det gør mig glad, når du smiler til mig"
Det bekræfter Willy i, at han bliver set, bare fordi han er Willy!

Børneperspektivet og det enkelte barns **dannelse**, er to vigtige grundelementer hos os. Netop derfor anvender vi Marte Meo, som pædagogisk metode. Det at vi anerkender barnet, er tydelige og bevidste om vores måde at kommunikere med barnet på, samt bekræfter barnets initiativ, gør, at vi hører barnet og tager det alvorligt i dets dannelsesproces. Vi følger børnenes spor, vi inddrager dem i beslutnings- og medbestemmelsesprocesser og vi lytter til de behov, de giver udtryk for. Vi begynder så småt at give børnene en demokratisk forståelse. Hos os, er det okay, at spørge efter individuelle behov og blive mødt i dem. Fx om man må komme ind fra legepladsen, når alle andre er ude.

Eksempel:

En gruppe børn er til samling. Den voksne fortæller, at vi snart skal til Melodi Grand Prixovre på friskolen og at vi skal have skrevet en sang.

Voksen: "Hvad syntes I sangen skal handle om?"

Eva: "Jeg syntes den skal handle om gode venner!"

Voksen: "Du syntes den skal handle om venner"

Eva: "Ja"

Voksen: "Det lyder som en god ide. Hvad kan man synge om I en sang der handler om Venner?"

Søren: "At man leger sammen"

Voksen: "At man leger sammen. Ja, det er en god ide"

Og sådan fortsætter dialogen, indtil den voksne har stikord nok, til at skrive en sang!

Eksempel:

Der er middag i børnehaven. Børnene skal være medbestemmende til hvad vi skal have at spise. Derfor har den voksne der planlægger dagen, spurgt de 3 - 4 børn der skal være med til at lave maden, hvad de gerne vil lave. De forslag der kommer frem, bliver dem de voksne laver billeder af. Herefter har hvert barn i hele børnehaven en stemme, det billede der får flest stemmer, er den ret vi skal lave på maddagen.

Vi ser **leg** og **glæde**, som vigtige katalysatorer for børns **læring**. Børnehavebarnet lærer hele dagen hvert minut. Børn leger og lærer med hele kroppen. Barnets læring sker i samspil med andre og børn lærer bedst ved at have mulighed for medbestemmelse, at udforske og påvirke. Læring sker der hvor barnet bliver udfordret (zonen

for nærmeste udvikling). Vi underviser ikke børn, i stedet giver vi dem mulighed for at opdage, fantasere, opleve, afprøve, eksperimentere og blive udfordret.

Vi prioriterer den frie leg højt. Det betyder, at vi ofte giver børnene plads til den frie leg. Når børnene leger frit, er vi voksne meget bevidste om vores placering i huset. Vi sørger for at være tilgængelige voksne, der kan træde til når legen bliver kompliceret, går i stå eller blot kræver lidt guidning - derved sikrer vi, at også den fri leg bliver katalysator for god og udviklende læring. Vi bruger selvfølgelig Marte Meo principperne, når vi guider børnene.

Nedenstående er et klassisk eksempel fra vores hverdag i Gudenådalens Fribørnehave. To børn bliver uenige, midt i legen og er på den måde i fuld gang med at få nye erfaringer. Erfaringer de kan lære noget af, da de i samspil med hinanden og den nærværende voksne, får episoden talt igennem. Kommunikationen er anerkendende, begge børn bliver mødt, med deres forskellige perspektiv. Begge børn får lov at "komme til orde" og Ida bliver mødt i sit initiativ, da hun får en anden skovl. Børnene kan derefter lege videre.

Eksempel:

Ida og Per leger i legehuset. Pludselig græder de begge to højlydt. Der kommer en voksen hen til dem.

Voksen: "I græder begge to"

Ida: "Det er fordi Per slog mig med sin skovl"

Per: "Ida slog os mig"

Voksen: "I kom til at slå hinanden"

Ida og Per siger i kor: "Ja"

Voksen: "Hvordan kan det være I kom til at slå hinanden?"

Per: "Det fordi Ida tog min skovl"

Voksen: "Du fortæller at Ida tog din skovl"

Per: "Ja"

Voksen: "Ida, hvad syntes du der skete?"

Ida: "Jeg vil bare gerne have en blå skovl"

Voksen: " Du vil gerne have en blå skovl, så du tog Pers"

Ida: "Ja og så slog Per mig med skovlen"

Voksen: "Og så blev I begge to kede af det"

Ida og Per siger i kor: "Ja"

Voksen: "Hvad kan vi mon finde på, for at I begge kan blive glade igen?"

Per: "Det ved jeg ikke"

Voksen: "Skal vi se om vi kan finde en blå skovl mere?"

Ida og Per svarer i kor: "Ja" og smiler

"Leg er ikke læring, men læring sker gennem leg"

Børnefællesskaber i Gudenådalens Fribørnehave, er en stor og vigtig del af os. Vi er en Grundtvig Koldsk Fribørnehave, det betyder at vi alle indgår i et forpligtende fællesskab, hvor JEG bliver til OS. Alt leg, dannelse og læring, sker i fællesskab - alle børn skal opleve at være en del af vores fællesskab og at de bliver respekteret og lyttet til.

Vores hverdag er fyldt med forskellige fællesskaber, som byder på samhørighed, sejre, succes, udfordringer, venner, medbestemmelse og en grundstemning af glæde. Børn og voksne indgår i disse fællesskaber på kryds og tværs og i nær relation til hinanden.

Eksempler på hvor børnefællesskaberne udfolder sig: Sangsamlinger, alm. samlinger, projekter, ture, fødselsdage, på stuerne, leg/fri leg, aldersopdelte grupper, spisegrupper, når vi optræder sammen, på stuerne og ved større arrangementer, såsom lysfest, sangfest, bedsteforældredag og fastelavn osv.

Eksempel 1:

Vi arbejder nogle gange om året med en større begivenhed fx sangfest, teater, lysfest eller lign. Det at vi skaber noget større sammen, giver stor grad af fællesskabsfølelse, mestring og følelsen af at være unik. Det bidrager til at JEG bliver til OS - at sammen kan vi mere!

Eksempel 2:

To drenge, har hver for sig, svært ved at falde ind i fællesskabet. De leger mest med sig selv, er ikke opsøgende på de andre børn og trækker sig fra sociale sammenhænge. I en periode er vi voksne meget bevidste omkring de to drenge og det at afprøve forskellige legerelationer i mindre grupper. På den måde kan drengene hver for sig, fornemme de andre børn og drengene bliver synlige i leg og på den måde "opdaget". Vi voksne er guidende og aktivt hjælpende i starten, vi skaber positiv opmærksomhed omkring hver af drengene, ved at benævne deres gode initiativer. Den voksne trækker sig langsomt, efterhånden som drengene lykkes mere og mere i legene.

De to drenge i eksemplet her, har i dag begge fået en bedste ven.

Her er plads til at **LEGE** og **LÆRE** og tid til at **VÆRE**

Det pædagogisk læringsmiljø i Gudenådalens Fribørnehave

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

I Gudenådalens Fribørnehave vil vi have et læringsmiljø, der hele dagen emmer af glæde, tryghed og omsorg. Børnenes ideer og tanker anerkendes og inddrages. Vi voksne er empatiske, reflekterende og sætter masser af spændende og udfordrende læringsaktiviteter op, hvor der samtidig er plads til spontanitet. Vi skaber fællesskaber, hvor vi alle er sammen om noget sjovt, vi tager individuelle hensyn og vi laver aktiviteter, der skærper børnenes nysgerrighed, opmærksomhed og koncentration.

Vi har et læringsmiljø, hvor der er tid (dvs. voksenressourcer) og vi voksne er guidende, støttende, nærværende og tilgængelige.

Vi vil have et læringsmiljø, hvor de voksne er gode rollemodeller. Det vil sige, at de voksne respekterer hinanden, involverer sig, inkluderer, er opmærksomme på alle børns trivsel og udvikling, samt italesætter det højt, sætter ord på og anerkender børnenes følelser, er villige til at sætte sig selv på spil, er omsorgsfulde og bidrager til den gode stemning og en grundstemning af glæde.

Vi kommunikerer og reflekterer efter Marte Meo principperne, hvilket tydeliggør den anerkendende tilgang og det gode samspil, børn og voksne i mellem.

Vi etablerer et pædagogisk læringsmiljø, over hele dagen - vi er bevidste om at der skal være læring over hele dagen, så rutiner og gentagelser, er et læringsmiljø, hvor der er aktive børn, børn der hjælper børn og hvor de voksne er tilbagetrukne (men på sidelinjen til at støtte, guide og hjælpe).

Vi har til pædagogiske dage, reflekteret over hver og én af vores daglige rutiner fra modtagelse om morgenen, til afhentning om eftermiddagen. I den forbindelse har vi også reflekteret over, at børn i udsatte positioner, skal have særlige vilkår - en pædagogisk bagdør, i rutinerne. Vi er nødt til at behandle børn forskelligt, for at vi kan behandle dem ens!

Der skal være plads til spontanitet og at gribe børnenes initiativ. Når et barn fx foreslår om vi skal gå hjem i hendes have og lege, så skal der være rum til at møde barnet lige præcis der, hvor barneperspektivet er, den dag. Eller når en far har skudt tre ænder og de skal parteres den dag vi får dem - ja, så skal der også være tid og mulighed for det, da læring i vores børnehaveliv også kan opstå fra et ene øjeblik til det andet.

På de følgende sider kommer der praksiseksempler, for at synliggøre hvad vi tænker i forhold til den læring der er i de faste rutiner:

Eksempel 1: Måltidet

Praksisfortælling:

En voksen og en gruppe på seks børn sidder og spiser madpakker. Sille spørger den voksne om hvor spegepølsen kommer fra? Dette starter en længere snak, hvor børnene på skift bliver spurgt om, hvor forskellige ting i deres madpakke komme fra. Først er det pålægget der snakkes om, men snakken udvider sig til alt det andet også, frugt, grønsager, brødet, ostehaps og diverse andre snacks. Samtalen udvikler sig hele tiden. Hvad sker der efter grisen er blevet slagtet? Hvordan bliver spegepølsen til spegepølse? Hvad er der i en frugtstang og hvordan bliver den til en frugtstang? Hvor vokser nødder? Hvorfor blev ægget ikke til en kylling? osv.

Det pædagogiske grundlag:

Barnesyn, dannelse og børneperspektiv, læring, børnefællesskaber, pædagogisk læringsmiljø.

Læreplanstemaer:

Social udvikling, alsidig personlig udvikling, kommunikation og sprog, krop, sanser og bevægelse, natur, udeliv og science.

Refleksion:

Bordet rundt emmer der af fællesskab og deltagelse. Børnenes alder og forudsætninger for at deltage i dialogen under måltidet er meget forskellige, hvilket den voksne har øje for, så hvert enkelt barn mødes der hvor det er

Det fysiske rum:

Børnene er delt op i små spisegrupper og i hvert sit rum, når der spises i børnehaven. Dette for at skabe plads til ro, dialog og fordybelse i måltidet.

Børn i udsatte positioner:

Dialogen skifter hele tiden mellem børnenes initiativ, turtagning og ivrige input. Den voksne bekræfter positivt det børnene siger og er positiv leder, så alle børn kommer til orde.
De børn der fx er sprogligt udfordret er den voksne særligt opmærksom på, her benævner den voksne egne og andres initiativer, så alle børn har lige muligheder for at deltage i det udviklingsstøttende samspil.

Eksempel 2: Modtagelsen

<i>Praksisfortælling:</i>	<i>Lotte bliver afleveret af mor. Mor og Lotte går i gang med deres morgenrutine i børnehaven. Morgenrutinen indebærer at Lotte selv tager sit overtøj og sko af og sætter det på de rigtige pladser på rummet. Hun sætter også selv sin madkasse og drikkedunk i køleskabet. En voksen fra børnehaven, kommer ud og siger godmorgen, samt "smalltalker" med Lotte og mor. Når den faste rutine er klaret i garderoben, kommer Lotte og mor ind i børnehaven. Her kontakter de en voksen, som hjælper Lotte med at vinke farvel i vinkevinduet. Efterfølgende går Lotte i gang med at lege.</i>
<i>Det pædagogiske grundlag:</i>	<i>Barnesyn, forældresamarbejde, dannelse og børneperspektivet, pædagogisk læringsmiljø.</i>
<i>Læreplanstemaer:</i>	<i>Social udvikling, alsidig personlig udvikling, kultur og fællesskab, kommunikation og sprog, krop sanser og bevægelse</i>
<i>Refleksion:</i>	<i>Morgenrutinen skal bære præg af en god og behagelig stemning. En fast struktur og guidning giver Lotte en følelse af mestring og derved trivsel. Jeg er ok og det er ok at blive afleveret!</i> <i>Vi vejleder alle forældre til en forudsigelig og rutineret aflevering, hvor barnet selv er aktør og hvor gentagelser er det der gør barnet tryk og giver følelsen af at mestre.</i>
<i>Det fysiske rum:</i>	<i>Garderoben bliver ikke brugt til leg om morgenen, der skal være plads til den gode start på dagen. Der er altid en voksen, som kommer ud og siger "godmorgen" og som er nærværende hvis familien viser behov for det.</i>
<i>Børn i udsatte positioner:</i>	<i>Havde Lotte nu haft en periode, hvor det var svært at blive afleveret fx blev meget ked af det, så kunne Lotte få en "bagdør" (så Lotte kan mærke omsorg i sin sårbarhed). Det kunne være, at få lov til at hjælpe med at bage i køkkenet, få læst en bog, få lov til at sidde med en Ipad eller noget særligt legetøj på kontoret med en veninde - en eller anden ting, som Lotte holder af og som i en periode, kunne hjælpe Lotte til at komme godt i gang med dagen. Måske vil vi voksne tage billeder af Lotte (som hun får med hjem), når det lykkes - så hun kan se sig selv visuelt, i det der lykkes og det hun mestrer. Alt sammen i tæt dialog med Lottes forældre, så vi kender årsag og udløsende faktorer (hvis der er nogen) og sådan at de kan forberede Lotte verbalt på, hvordan afleveringen bliver.</i>

Eksempel 3: Garderobesituationen

Praksisfortælling:

Alle børn er ved at være færdige med at spise, nogen skal på legepladsen, andre skal ind og sove. To voksne går i garderoben og sætter sig i hver sin ende. En voksen går ind på toilettet og sætter sig der. Den sidste voksen, er hos de børn der ikke er færdige med at spise.

I garderoben kommer der løbende børn ud, efterhånden som de er færdige med at spise. Inden de er gået fra bordet, er der blevet snakket om, hvilket tøj man skal have på ud i dag (det tøj er også kommet på den visuelle figur i garderoben).

Lotte, Ida, Søren, Per og Eva er alle kommet ud i garderoben og går i gang med at tage deres tøj på. Eva bøvler med flyverdragstens lynlås og vil gerne have hjælp. Den voksne spørger; "Er der nogen hjælpevenner, der kan hjælpe Eva med hendes lynlås?" Søren træder først til og hjælper Eva. Han har derved tjent en stjerne til at hænge på rummet, da han var Evas gode hjælpeven. Flere af børnene bøvler nu med tøjet og må stå lidt i kø for at få hjælp. Den voksne begynder nu på en af vores sangglade sange, for at aflede børnene mens de venter og skabe glæde. De begynder straks at synge med. Ida bliver i tvivl om, hvad hun skal tage på fødderne. Per er hurtig og siger til Eva; "Du kan lige kigge hen på væggen".

Det pædagogiske grundlag:

Barnesyn, Leg og Læring, Børnefællesskaber, Dannelse og børneperspektiv, Pædagogisk læringsmiljø

Læreplanstemaer:

Alsidig personlig udvikling, Social udvikling, Kommunikation og sprog, Krop, sanser og bevægelse,

Refleksion:

Garderobesituationen skal bære præg af opmuntring, tro på og kommunikation. Når der er skift i børnehavelivet, kan dette nemt blive lidt hektisk, specielt når alle skal have tøj af, eller på. Derfor er vi bevidste om, at børnene løbende kommer i garderoben, at vi visualiserer hvad der skal ske og skaber rum til den enkelte.

Vi støtter og opmuntrer børnene til at mestre det meste selv i garderoben. Vi må dog samtidig have blik for, hvad hvert enkelt barn viser os i forhold til det krav vi stiller.

Kravet skal være afpasset med det, barnet viser det magter - set ud fra barnets dagsform.

Den flyverdragt, der kan være nem for barnet at tage på uden hjælp om fredagen, kan være helt uoverkommelig for barnet selv at tage på om mandagen. Her må kontakten og den gode relation til barnet, komme før opgaven og kravet om selvhjulpethed.

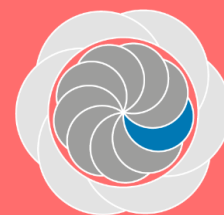
Det fysiske rum:

Vores garderobe er indrettet, så der er mest muligt gulvplads til at træne selvhjulpethed, samt til, at børn og voksne kan passere hinanden.

Børn i udsatte positioner:

Børn kan af forskellige årsager være i udsat position ift. selvhjulpethed i garderoben. Som nævnt under refleksion, så kan der være mange grunde til at det enkelte barn ikke nødvendigvis er i læring omkring selvhjulpethed i en given periode. Det kan fx skyldes barnets udvikling, familiære påvirkninger, eller andre omstændigheder. Et barn kan også i perioder skulle mødes på et lavere udviklingsniveau end forventelig, for igen at kunne mestre og tilegne sig nye færdigheder.

Samarbejde med forældre om børns læring

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring."

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring i Gudenådalens Fribørnehave?

- * I Gudenådalens Fribørnehave, er det en stor værdi, med det nære, varme og omsorgsfulde forældresamarbejde. Vi er forældrenes børnehave, det betyder at vi hele tiden er bevidste om, at det er i fællesskab med forældrene, vi løser de ting der måtte opstå. Dette såvel praktisk som socialt og omkring børnenes trivsel, læring, mestring og udvikling.
- * Vi arbejder hele tiden ud fra at tilgodese den enkelte families behov, da ikke to forældre, eller børn er ens. Vores tilgang til hver familie er præget af ligeværdighed, tillid og respekt. Vi lægger stor vægt på at vi vejleder forældrene, på flere planer, når der opstår behov for det. Samarbejdet er konstruktivt og udgangspunktet er, at det er et fælles ansvar, at hvert enkelt barn trives, lærer og udvikler sig.
- * Vores forældresamarbejde er særligt synligt ved; bringe-/hente- situationen, forældremøder, forældresamtaler, sprogfokusmøder, netværksmøder, forældrekafe, telefonsamtaler, sms-hilsner omkring barnets dag (hvis starten var dårlig), nyhedsbreve, fagrelevante artikler og facebook opslag der giver indblik i børnenes hverdag.
- * Vi har fastlagte forældresamtaler ved opstart, 3 mdr. efter opstart og førskolesamtaler. Derudover holder vi samtaler med forældrene efter behov, da der løbende opstår individuelle samtaler, hvor der er brug for det.
- * Vores forældremøder har altid et fagligt fokus omkring børns læring. Ofte er fokus/emnet ud fra det vi arbejder med i børnehaven, så det informeres ud til forældrene og derved kan vi i fællesskab samarbejde omkring børns læring.
- * I børnehaven har vi en væg med børnenes relations billeder hjemmefra. Vi vil gerne have, at børnenes hjem og institution, er en fælles del af barnets livsverden. Af samme grund, tager vi også hjem til alle de fødselsdage, som ønskes af forældrene.
- * I børnehaven har forældrene et forældreråd. Der holdes møder ca. hver 8. uge. Indholdet kan variere meget ud fra den dagsorden der forelægges. Af eksempler på opgaver kan nævnes: planlægning af fælles aktiviteter (fx fællesspisninger, julearrangement osv.), markedsføring, refleksion omkring hverdagen i børnehaven, læreplans drøftelse, indkøb af gaver til de ansatte, samt familier i særligt svære tider og koordinering, samt drøftelse af fælles forældredvalg med skolen.

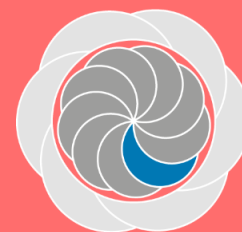
- * Forældrene har et medansvar, som betyder, at forældrene indgår i at skabe et velfungerende og forpligtende børnefælleskab i børnehaven, som er præget af anerkendelse af alle børn og familier uanset forudsætninger.

Eksempel:

En mor kontakter børnehaven. Hun oplever, at hendes barn er usikker og ikke tror på egne evner. En af stuepædagogerne tager en samtale med moderen og vejleder i hvordan hun bevidst kan arbejde med sit barns selvfølelse, samt giver hende konkrete eksempler på måden at gøre det på. Yderligere aftales der, hvordan børnehaven har og kan lave tiltag til at understøtte det forældrene gør derhjemme. Så det bliver et samarbejde at løfte barnets trivsel, læring og udvikling.

Børn i udsatte positioner i Gudenådalens Fribørnehave

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes."

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

- * Alle børn i Gudenådalens Fribørnehave skal have lige muligheder for at blive respekteret, anerkendt og udfordret. De skal alle have en oplevelse af at mestre nye færdigheder, samt mestre lege og aktiviteter. Vi opmuntrer fremfor at nedmuntre. Det vil sige, at vi arbejder bevidst med, at alle børn støttes og opmuntrer. Heri ligger, at vi som personale, reflekterer over vores forventninger til børnene og deres opførsel. Forventninger der ikke underkender børn pga. deres adfærd.
- * Ved behov opdeler vi børn i små grupper, så der bliver etableret et læringsmiljø, hvor barnets særlige behov tilgodeses. Vi er bevidste om den fleksibilitet de udsatte børn skal have ift. særlige foranstaltninger i løbet af dagen, fx i form af pauser, særlige placeringer i rummet, hensyn til barnets "dagsform" og behov for struktur.
- * Udsatte børn, skal have mulighed for at blive "skærmet" fra den øvrige børnegruppe, hvis behovet opstår. Samt have mulighed for understøttende alenetid med en voksen.
- * Vi bruger Marte Meo principperne i vores kommunikation med barnet, i vores måde at interagere med barnet og i samspillet med barnet. Vi arbejder med det enkelte barns relationer, via fx relations cirklen, for at støtte barnet til lege og samvær med andre børn - det er et voksent ansvar, at barnet kan skabe relationer og venskaber. Vi udarbejder en Marte Meo sag, ved behov for særlig fagligt fokus.
- * Vi har et tæt samarbejde med PPL i Viborg Kommune. Her inddrager vi relevante fagpersoner og samarbejder omkring særligt tilrettelagte pædagogiske tiltag. I samarbejde med PPL holder vi netværksmøder og sprogfokuserede møder. Vi samarbejder med relevante samarbejdspartnere omkring overlevering, når barnet forlader børnehaven. Vi laver underretninger til barnets hjemkommune, når der findes særligt behov for dette, for at fremme barnets trivsel og udvikling, gerne i samarbejde med forældrene.

Sammenhæng til børnehaveklassen

“Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?

Når vi i Gudenådalens Fribørnehave arbejder med førskolebørnene, er en af vores store værdier, at vi leger overgangen til skole ind. Det største fokus for os, er fællesskabet, gruppedynamikken og den sociale udvikling ved førskolebarnet. Vi ønsker at arbejde for et lige hierarki i gruppen, da langt de fleste af vores børn skal gå på Gudenådalens Friskole og derved skal følge hinanden i mange år.

I Gudenådalens Fribørnehave, begynder vi målrettet at skabe sammenhæng til børnehaveklasse, lige efter sommerferien, året før skolestart. Det betyder vi holder førskolemøde med forældrene tidligt, så vi kan samarbejde omkring den læring og udvikling, der giver kompetencer, til at klare overgangen fra børnehave til skole.

I Gudenådalens Fribørnehave bliver man til maxibarn, når man har det sidste år i børnehaven. Vores maxibørn, går i den særlige maxiklub, en dag om ugen, fra 1. februar og frem til sommerferien. Maxiklubben har målrettede, legende og kreative skoleaktiviteter for øje. Vores maxiforløb foregår i tæt samarbejde med Gudenådalens Friskole og SFO. Eksempler på læringsmiljøerne er; samlinger, legegrupper, ture til skoven, naturen, skolen (morgensang, emneuger og besøg i lillegruppen), kulturelle oplevelser, lånte lokaler (til at skabe et særligt skolefokus), hallen, bålhytten og køkkenaktiviteter, fri leg, regellege osv. Følgende er eksempler på det fokus vi har i maxigruppen/klubben:

- * Børnenes kendskab til sig selv og hinanden fremmes fx via aktiviteter og opgaver i skoven, i hallen, eller ved at optræde på vores scene
- * Vi fremmer barnets lyst til læring og dets naturlige nysgerrighed på viden fx ved at eksperimentere, konstruere og undersøge
- * Vi styrker barnets udholdenhed ved fysisk og psykisk aktivitet, for derved at udvikle dets følelse af mestring
- * Vi arbejder med at børnene begynder at kunne løse mindre konflikter selv - via støtte og guidning fra de voksne fx i den frie leg
- * At alle børn føler sig som en del af gruppen og at alle børn deltager aktivt i fællesskabet - mindre mig, mere os! Respekt for hinanden og hinandens forskelligheder
- * At hvert barn oplever glæde og fællesskab i de oplevelser de får sammen
- * At barnet har en viden om sig selv og andre fx hvad mor og far laver, sin adresse og fulde navn
- * At barnet kan fordybe sig, blive fascineret og nysgerrig fx koncentrere sig om små opgaver
- * At barnet kan blive optaget af en opgave, som de voksne stiller og kunne udholde, at opgaven ikke bliver færdig samme dag

- * At barnet kan vente på tur og derunder at barnet kan høre en historie uden nødvendigvis at skulle kommentere
- * At barnet kan modtage og udføre en besked og gerne flere fx finde sin rygsæk, putte madkasse og drikkedunk deri og sætte sig på sit rum
- * At barnet har fornemmelse for bogstaver og tal fx via den førskolemappe som maxibørnene får udleveret, til brug i børnehaven og via spil og sange
- * Vi har opmærksomhed på hverdagsrutiner - at børnene lærer at klare basale færdigheder selv. Fx toiletbesøg

De børn der ikke skal gå på Gudenådalens Friskole, hjælper vi i overgangen, ved at besøge barnets skole nede i byen, sammen med maxigruppen og vi deltager i førskoledage med barnet, samt i overleveringssamtaler.

Overgangen fra Hjem/Dagpleje/Vuggestue eller anden børnehave til Gudenådalens Fribørnehave

Vi arbejder altid med at gøre overgangen fra tidligere pasningstilbud til Gudenådalens Fribørnehave, så tryk og forudsigelig for både barn og forældre som muligt. Når barnet indmeldes hos os, tilbydes altid en rundvisning, så den kommende familie har mulighed for at fornemme hvilket sted vi er og om de kan se sig selv, som en del af os.

Nye forældre og børn er altid velkomne til at komme på alle de forbesøg de lyster inden opstart. På den måde kan vi gøre overgangen så lempelig og forudsigelig som muligt og derved lette overgangen, da barnet på den måde kan få fornemmelse af børn, voksne og rammerne i børnehaven inden opstart. Tidligere pasningstilbud er også altid velkommen til at komme på besøg i børnehaven med barnet. Forældre tilbydes at få en nøgle til børnehaven inden opstart. På den måde kan familien bruge børnehavens rammer til leg og udforskning, inden opstart og imens børnehaven er tom.

Kort tid før opstart, mødes vi med barnets forældre, det tidligere pasningstilbud og en stuepædagog til en opstartssamtale. Vi synes det giver god mening, at barnets tidligere pasningstilbud deltager i samtalen, da vi på den måde kan høre om barnet i alle sammenhænge og danne os et præcist billede af, hvordan vi bedst modtager det nye barn og dets familie hos os.

I indkøringsperioden er vi i tæt dialog med forældrene omkring den gode opstart. Hvordan reagerer barnet på alt det nye?

Vi arbejder blandt andet ud fra et princip om, at ingen børn skal græde sig i gang med børnehavelivet. Er barnet for utryk og savner mor og far, ringer vi efter forældrene. Barnet skal have en oplevelse af at blive mødt og forstået i alt det nye - og derved vide, at vi altid vil hjælpe det til at have det godt.

Ca. tre måneder efter opstart, afholder vi en tremåneders samtale. Her drøfter vi indkøringen og gennemgår barnets opstart. Samtidig snakker vi om barnets udvikling og trivsel i børnehaven - samt om der er noget vi, i fællesskab med forældrene, skal være særligt opmærksomme på.

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

I Gudenådalens Fribørnehave bruger vi lokalsamfundet aktivt. Primært i Bjerring og Bjerringbro, men sommetider udvider vi helt til Viborg.

Lokalt i Bjerring bruger vi kirken og den ene dagplejer der er i byen (som vi modtager mange børn fra). Samtidig er vores egen Friskole en stor og vigtig del af vores hverdag - her deltager vi i morgensamlinger, Lucia, Melodi Grand Prix, emneuger, teaterforestillinger, bruger hallen, SFO, markedsdag, fastelavn, juletræsfest, juledage, højtælning osv.

Bjerring er en forstad til Bjerringbro og derfor tænker vi Bjerringbro, når vi omtaler vores lokalsamfund. Vores indskrevne børn kommer fra et større geografisk område omkring Bjerringbro. Det meste af den aktivitet vi deltager i, foregår i Bjerringbro.

I Bjerringbro bruger vi ofte biblioteket, biografen, legepladser, Energimuseet, åen og de omkringliggende skove og naturen. Vi deltager også i event i Bjerringbro, såsom Samba-optog, Hoppe-dag og udstillinger på biblioteket.

Vi bruger også Viborg, som et nærområde, hvis der sker noget spændende. Det er ofte for at deltage i større arrangementer. Det kan være 112-dag, Søndersøløb, Snapsting, Sangens dag eller juleudstillinger/aktiviteter.

I vores nærmiljø er vi også omgivet af flere fribørnehaver. Dem har vi et nært samarbejde med, blandt andet har vi en årlig aktivitetsdag.

I efteråret 2023 kommer vores tema til at handle om lokalsamfundet. Her vil vi tage kontakt til fx det lokale plejehjem, virksomheder, beboerforening m.m.. Helt præcis hvordan rammen kommer til at se ud, ved vi ikke endnu - da børnene skal være med til at udvikle denne.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

“Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Vi arbejder bevidst med det **fysiske og æstetiske** børnemiljø, på den måde, at vi er i gang med at skabe legezoner for børnene. Legezonerne har det formål at skabe ro til leg og fordybelse. Vi skaber visuelt ro for sanserne, ved at bruge dæmpede toner i vores farvevalg og fysisk ro, ved at legezonerne er skærmet, på en sådan måde, at andre børn ikke kan krydse ind over/gå igennem legen.

Når vi indretter fysiske legezoner, er det med en stor grad af børneperspektiv. Vi ser også på hvordan vi kan skabe flere funktioner i legezonerne. Fx er vores scener på stuerne, både et hygge hjørne, en legestation og en scene vi optræder på.

I det fysiske børnemiljø, har børnene fri adgang til legetøj, tegnesager, bøger osv. Vi har borde og stole der er tilpasset børnenes størrelser, så de altid kan sidde fysisk behagelig. Fx har skamlerne ved bordene fodstøtter på tværs, så børnene kan hvile fødderne derpå og på den måde nemmere kan finde ro i deres siddestilling.

I det **æstetiske børnemiljø** arbejder vi med at der er overskuelighed i de forskellige rum, så der er plads til fordybelse og samtidig plads til fantasi, stille lege og det at udfolde sig på flere måder.

I børnemiljøet er vi hele tiden bevidste om, hvordan vi reducerer støjniveau. Vi er bevidste om hvordan det pædagogiske læringsmiljø kan fremme et bedre børnemiljø. Derfor arbejder vi ofte i små grupper og spiser i små grupper. Det betyder blandt andet at vi aktivt bruger hele børnehavens fysiske plads til at fordele os - således er der ofte børn i alle rum fx på kontor, i krearum, i køkkenet, på legepladsen, på stuerne osv.

Rummene inde i børnehaven tilbyder alle noget forskelligt. Samtidig har vi en god og vekslende legeplads der tilbyder mange forskellige former for udfoldelse. På friskolen ved siden af os, er der tillige en hal, som vi nyder at bruge til motoriske og pladskrævende aktiviteter.

Det **psykiske børnemiljø** arbejder vi med, ved at anvende Marte Meo principperne i vores hverdag. Vi kan på den måde være bevidste om, hvordan vi tiltaler børnene og kommunikerer med dem, på en måde så samspillet børn og voksne imellem er kendetegnet ved gensidig respekt og tolerance.

Vi er meget tydelige i forhold til den måde børnene interagerer med hinanden. Det kan fx være ift. til sprogbrug og handlinger. Vi vil have at samspillet barn barn, barn voksen og voksen voksen er kendetegnet ved at vi respekterer hinanden og derved giver plads til hinandens forskelligheder.

Vi voksne er rollemodeller, vi har ansvaret for det **psykiske børnemiljø** og den måde børnene er sammen på, herunder tone og stemninger. Derfor har de ansatte indimellem dialoger på personalemøder omkring det gode arbejdsmiljø. Vi har et arbejdsmiljø hvor åbenhed og ærlighed præger den måde vi er sammen på. Vi taler til hinanden og ikke om hinanden.

De seks læreplanstemaer

Alsidig personlig udvikling

"Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse."

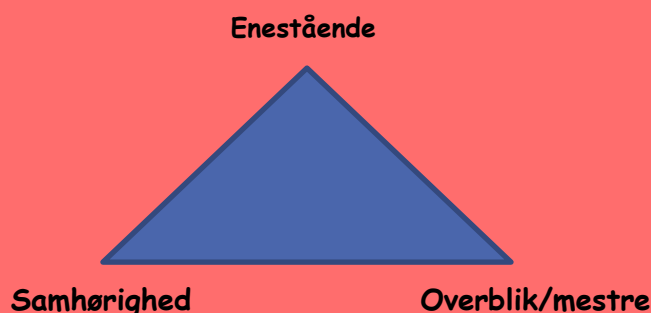
Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Vi arbejder ud fra, at barnet skal opfattes unikt, og understøttes i troen på sig selv, for at understøtte barnets selvværd. Vi tildeler barnet en aktiv rolle i dets børnehavehverdag, og appellerer igennem vores tilgang til, at barnet har mod, tør gå egne veje og træffe egne valg i de fællesskaber og sammenhænge, barnet befinder sig i. Dette foregår igennem dialog, til samlinger, i leg, ift. selvvalgte/planlagte aktiviteter og i igangværende processer igennem dagen. Her vægter vi betydningsfulde relationer imellem børn, så de både oplever at håndtere meningsudveksling, demokratisk tilgang til at kunne gi`/ta´ og det at lykkes og at kunne mestre ved hjælp af eget initiativ og i fællesskab med andre. Derfor tilrettelægger vi dagen, så barnet kan udnytte andre børns ressourcer og engagement på tværs af bl.a. alder, med en indretning der tilgodeser fordybelse i leg og læring. Vi skaber grobund for et undersøgende læringsmiljø, med fundamentalt tillidsfulde, nærværende, livsglade og respekterende personaler, der understøtter og motiverer barnet i dets selvudvikling.

For at understøtte, hvad vi opfatter som centralt for at få en god personlig udvikling og et godt selvværd, vil vi her beskrive vores teoretiske udgangspunkt. Vi arbejder med det vi kalder "trekanten". Den er udarbejdet af Jan Tønnes Hansens teori om selvet.

For at få en stor følelse af selvværd er det vigtigt, at barnet bliver "fodret/iltet" på trekantens områder:

Enestående	Overblik/mestre	Samhørighed
Barnet får en følelse af at være noget særlig, at være værdifuld, at være elsket for at være den man er og ikke hvad det kan. Det gør at barnet kan stole på sine egne følelser og erkendelser, kan være kreativ og bruge sin fantasi, udtrykke egne særlige behov og meninger	Barnet får en følelse af kompetence, det styrer sit liv og har styr på sig selv. Det gør at barnet tør tage ansvar, har gå-på-mod og tør tage chancer, har en følelse af at blive inddraget, en viden om at regler kan ændres, en evne til at overveje muligheder og foretage valg.	Barnet får en følelse af at være ønsket, accepteret, vellidt og tilhøre gruppen. Det gør at barnet har lyst til social deltagelse, er empatisk og at det er let at få venner.

Vores mål for dette tema bliver derfor:

- Barnet bliver iltet på sit selvværd ud fra vores "trekant"
- Vi skaber rum og plads til, at barnet kan udfolde sig og udtrykke sig i et respektfuldt miljø

Hvordan vil vi opnå de mål i praksis

- At børnene tit er i små grupper
- Vi har aktiviteter, der fremmer "trekanten's" mål.
- Vi tager mange billeder, hvor børnene kan se sig selv synliggjort.
- Vi guider, synliggør og er i dialog med børnene, så de mestrer nye færdigheder.
- At vi som voksne lever op til, det ved at have "trekanten" op til debat til personalemøder.
- At vi laver børneinterview og arbejder med "Alle med" for at undersøge om vi lykkes med vores mål.

Marte Meo og det at vi er "Sangglad institution" er vigtige elementer når vi arbejder med barnets alsidige personlige udvikling.

Marte Meo gør at vi understøtter barnet og det samspil og den kontekst det indgår i. Vi følger barnets initiativ og har et anerkendende fokus, styrker det enkelte barns trivsel læring og udvikling.

Sangglad og sangsamlinger, skaber samhørighed blandt børnene via sang og rytmik. Fællesskabet er en grundstemning og samtidig leger vi lysten til at stå frem og turde stå ved sig selv, ind.

Både Marte Meo og Sangglad ilter barnet på trekantens fokusområder.

Eksempel 1:

Alle maxi børn er inviteret hjem til Ole til hans 6 års fødselsdag. Ole og hans forældre kommer i bil og henter de børn de har plads til. De resterende børn kører med de to personaler, som skal deltage. Inden børnene kører afsted, samles de og der tales om hvordan man opfører sig til en fødselsdag. Børnene byder selv ind med gode regler "Vi skal tage skoene af når vi kommer ind", "Vi må lege med det legetøj som Ole har fundet frem, skabene skal vi ikke åbne" osv. Børnene er fulde af forventning og der køres afsted.

Hos Ole er dugen lagt på gulvet og fint pyntet op med tallerkner og servietter. Der leges lidt på Oles værelse, indtil det er tid til fødselsdagssamling, ledet af en af de voksne fra børnehaven. Alle børn og voksne sidder sammen i en rundkreds og der synges for Ole, han har valgt hvilken fødselsdagssang han helst vil have. Vi sender bagefter små raketter af sted for hvert år Ole bliver og til sidst på det sjette år hoppes og danses der, som et stort fyrværkeri.

Ole får en lille gave overrakt fra alle børnene. Dette år får Ole et forklæde, som hans venner har været med til at tegne på. Bagefter er der pølsehorn, grønt og kage. Efter det dejlige måltid leges der både ude og inde. Inden børnene igen skal tilbage til børnehaven, har Oles forældre planlagt en lille skattejagt i haven. Børnene går efter ballonerne og får små opgaver undervejs. Til sidst findes skatten, der er fyldt med små godteposer. Alle børn siger fint tak for i dag til Ole og køres derefter tilbage til børnehaven.

Eksempel 2:

Der er sangsamling i børnehaven. Børn og voksne synger "Vi er et orkester" hvor børnene på skift synger/spiller for hinanden i mindre grupper f.eks. pigerne alene, drengene alene, dem med lyst hår, dem med blåt tøj osv. Til afslutning spiller "orkestret" sammen.

Da børnene derefter sætter sig ned, rækker Sarah hånden op, og fortæller at hun gerne vil synge en sang for sine venner. Hun vil også gerne have sin gode ven Laura til at hjælpe. Det vil Laura gerne og de to piger stiller sig op i midten af rundkredsen og synger for de andre børn.

Da sangen er færdig, klapper de andre børn og både børn og voksne taler om, hvor fint det lød, at det var dejligt de ville synge for os helt alene. Pigerne smiler og Sarah siger, at hvis der er tid til det til næste sangsamling, vil hun gerne prøve at syng helt selv.

Social udvikling

“Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Trivsel er fundamentet for at kunne udvikle sig, lege og lære! Munterhed og en let stemning er for os som personale tro følgesvende; vi griner ikke af, men med barnet!

Vi bruger også her Marte Meo principperne og tilgår barnet med positive forventninger, som fremmer dets egen tilgang med gåpåmod og positive forventninger til omgivelserne.

Vi er opmærksomme på barnets evne til empati og aflæsning af andre, som har stor betydning for samspil og relationer. Vi hylder fællesskaber på mange plan, og udøver hensyntagen til forskelligheder. Vi oplever stor rummelighed blandt børn, og barnet finder det dermed naturligt, at hensyntagen til forskellighed også gælder et barn i en udsat position. Inklusion er en naturlig tilgang, idet barnet bliver knyttet til, udfordret og optaget i mange forskellige fællesskaber (legegrupper, hjælpevenner for yngre i garderoben, samlinger, ture, førskoleforløb osv.).

Socialisering og initiativer udvikles under forskellige forhold med forskellige hensyn. Vi ser en vigtig rolle i, at hvert et barn kan stråle & lykkes i sin mestring i mange forskellige situationer.

I leg og konflikt bevarer vi bevidst en veksling mellem at “blande os”, og kunsten at stå på sidelinjen, idet barnet enten har brug for hjælp til/eller lære - at gå på kompromis, afstemme og løse konflikter på egen hånd. Vi vurderer dermed, i hvilke situationer vi går foran, ved siden af eller bag ved barnet/gruppen. Vi hjælper, om nødvendigt til at oversætte stemninger og følelser børn imellem, og anerkender altid barnet i deres forskellige følelsesregister. Når vi voksne går aktivt ind i konflikter, guider vi børnene til nye handlemuligheder, vi viser det både sprogligt og kropsligt.

Vi bruger de daglige pædagogiske læringsmiljøer, som fx sangsamling, alm. samling, måltider, garderobe, ture, aktivitet i hallen osv. til at skabe læring omkring sociale kompetencer og udvikling.

Eksempel 1:

Hjalte på tre år er lige startet i børnehave, alt er lidt svært og der er meget at øve sig på. Efter madpakker, skal madpakke og drikkedunk ind i køleskabet. Hver del tager en arm, så hvordan åbner man lige køleskabet? Maxibarnet Pia, ser det straks og går hen til Hjalte for at være hans hjælpeven og åbner køleskabet for ham. Den voksne, som er i nærheden, ser Pias gode gerning, italesætter det højt og gør derved det, der ønskes mere af tydeligt for alle børn og Pia får en grundfølelse af at være betydningsfuld.

Eksempel 2:

Alle på stuen er samlet i rundkreds til sangsamling. Samlingen starter med at vi synger goddag til hinanden og hvert enkelt barn, får lov til at synges sit eget navn selv, inden resten af gruppen gentager navnet. Nogle børn er forlegne ved at komme i fokus, andre siger deres navn meget højt og nogen kan slet ikke få navnet ud gennem munden. Der er en grundstemning af forståelse fra alle i kredsen, dem som ikke har modet til at blive set (endnu) hjælpes fint på vej af de andre børn. Sangen er genkendelig for alle og rammen er sat med fællesskabet i fokus og at det skal være rart for alle at være deltagende. Den voksne viser smittende gejst og opmuntrer alle børn, sangen igennem.

Kommunikation og sprog

“Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Vi har en stor bevidsthed i forhold til betydningen af det talte sprog og kommunikationen som helhed i vores formidlende rolle og dialog med barnet. Til måltider og samlinger, opfordrer vi barnet til skiftevis at tale/lytte, og generelt lærer vi barnet at vente på tur, og undgå at afbryde en igangværende samtale.

Vi bruger små spisegrupper, sangsamlinger, alm. samlinger, fortællinger, højtlesning, dialogisk læsning, rim/remser, puls og rytmer, legen og ture i små grupper i vores daglige sprog-formidling, ligesom vi er nærværende i samtaler.

Vi har sproggrupper hvor bl.a. vokseninitieret leg og spil indgår i den øgede kommunikation. I disse grupper kan der både indgå sprogstærke & -udfordrede børn som deltagere. Igennem samarbejde med talepædagogen, har vi et udvidet forældresamarbejde omkring barnet, der skal understøttes særligt i tale/kommunikation, ligesom vi benytter Rambøll sprogvurderinger til status på de 3 årige børn og de børn vi efterfølgende skal følge i deres sproglige udvikling.

Sprogpædagogerne i Gudenådalens Fribørnehave har månedlige møder, så de sammen kan reflektere over og udvikle vores sprogarbejde.

Vi samarbejder med Viborg Kommunes Logopæd team og har løbende sprogfokusmøder. PPL inddrages ved behov og for en stærkere understøtning af et barns sproglige og kommunikative udvikling.

Vi er bevidste om, at det er gennem "hverdags-kommunikation" at den største sproglige stimulering sker.

Eksempel 1:

En flersproget pige er startet i børnehaven. Hun har det svært med begrebsforståelse og hendes ordforråd er sparsomt.

En af sprogpædagogerne går ind og laver et intensivt sprogforløb med hende. I sprogforløbet spiller de spil, leger, synger, læser og taler om den bog, som pigen har med hjemmefra med billeder af hende selv og hendes familie. Forløbet bærer præg af mange gentagelser og det bevidste valg, af relationen og at forløbet er en til en.

Eksempel 2:

Vi har sangsamling, hvor vi arbejder med puls og rytmer. Rimet "Nede i Fru Hansens kælder..." bliver sunget rytmisk, mens vi slår på lårene dertil. Efter et par gentagelser, begynder en gruppe børn at synge "Frikadeller, margarine..." i takt hen over selve rimet. Efter få gange sidder rimet helt fast i alles bevidsthed og på legepladsen kan man efterfølgende høre børn der slår på sandsejler og gentager det vi øvede til samlingen.

Krop, sanser og bevægelse

“Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen - gennem ro og bevægelse - lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Som i alle andre henseender, ønsker vi legen som skabende for barnets udvikling; dette gælder også når vi skal styrke barnets krop, sanser og bevægelse. Vi har indrettet legepladsen, så den indbyder til grovmotoriske og sanselige udfordringer med jordbakke, cykelbane, gyngede, niveauforskelle, mudderhul, sandkasse, karrusel, "hest", balcestub, fodboldbane m.m.

Indendørs har vi "multirummet" som er et tumlerum med ribbe og tumlemøbler. Yderligere arbejder vi med finmotorikken når vi fx tegner, laver perler, maler eller klipper.

Vi igangsætter fælleslege, hvor barnet får rørt sig under munterhed og iver, og vi har to gange ugentligt vores friskoles store hal, til rådighed, hvor vi udfolder os med redskaber, løb, regellege, børneyoga m.m.

Hver uge er alle børn på tur, som også har et motorisk og kropsligt formål. Vi besøger gerne skoven, stejle skrænter, nærområdets legepladser, åen og hvad lokalområdet ellers byder på.

Årligt går vi længere ture, deltager i skolens motionsløb og tager på cykelture med maxibørnene. Ved Friskolen benytter vi større legeredskaber såsom klatrestativ, vippe, styrkepinde, balancebomme, koldbøttestang, løbehjul mm.

Til sangersamlinger arbejder vi med bevægelse, koordination af kroppen - det at slå rytmer og puls, samtidig med at synge, er lidt en kunst i sig selv.

Vi arbejder med de sanselige oplevelser, når vi fx laver fodbad, arbejder med ler, laver mad, løber i bare tæer, bader i vandspreder, leger med is, eller mudder og når vi parterer døde dyr.

Eksempel 1:

Når vi laver bålmad, er børnene med til at hakke, snitte, skære og ælte. Yderligere er de med til at hugge og samle brænde, bygge og tænde bålet, samt putte i gryden, hvorved både fin og grovmotorik styrkes. Samtidig lærer børnene noget om mad og ernæring.

Eksempel 2:

En gruppe børn skal på tur over i skoven. Her kravles på væltede træstammer, bestiges stejle skrænter og der gæses væk fra stierne, så den ujævne skovbund kan være med til at styrke børnenes motorik. Der findes pinde, nogle større end andre, som kræver en del koordination, for ikke at ramme vennerne. Der flyttes sten og undersøges skovbund - det er en sansende oplevelse at lade bænkebidderen kravle rundt på de små barnehænder. Vi lægger os ned i skovbunden, for at sanse lyde og vejr, vi kravler i skovbunden, hvor der kommer mos, blade osv. mellem fingrene.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Naturen er en stor legeplads, da den byder på uanede muligheder for leg, læring, fordybelse og udfordringer. Vi interesserer os for barnets undren, påfund og eksperimenter, og vi griber situationen til udøvelse af science, hvor fx mængdeforståelse og størrelsesforhold giver barnet en begyndende matematisk opmærksomhed. Fantasien sættes i spil, når træer og grene bliver til huler, og pinde til sværd og naturfænomener forklares. I naturen kan børn og voksne sammen undres over hvad de ser og oplever, ligesom naturundersøgelser indbyder til fordybelse.

Nærmiljøet udnytter vi til mange gåture, på naturpladser og marker, samt vandreture af stier/veje og langs åen. Vi besøger skoven, skrænter, legepladser og bruger naturen både til bevægelse og til læringsmiljøer, hvor vi følger årstidens gang, nymåne/fuldmåne, lygters betydning en mørk vintermorgen, målinger af regnormes længde, og undersøgelser ift. småkravl.

Årstidernes gang følger vi også i vores højbede og via buske og træer på legepladsen. Om foråret er børnene med til at lave en forspirings- og såplan til vores bede. Hvad skal vi så og hvad kan det senere bruges til? Børnene hjælper efterfølgende med at luge omkring vores afgrøder. I juni og juli nyder vi jordbær af egen avl og i sensommeren plukker vi bær og frugter til fryseren. I starten af oktober har vi høst uge, hvor vi sylter, koger, bager og tilbereder skønne smagsoplevelser, fra egen avl.

På legepladsen har vi skabt insekthoteller og et minibiotop, som kan tilbyde barnet anderledes udfordringer, end færdigkøbte legeredskaber kan.

Barnet kan ligeledes udforske sig selv i nærliggende skov, hvor samarbejde med andre børn omkring løft af grene, hulebyggeri og koglekast udfordrer kroppens kunnen igennem leg. Vi medgiver barnet en forståelse af menneskers indvirkning på naturen bl.a. i forbindelse med affaldsindsamling, når det er fokus på en af vores ture. Eller barnet kan få læring omkring trafik, når den døde ræv eller pindsvin har glemt at se sig for, inden den skulle over vejen...

Naturen indbyder til varme/kulde, læ/blæst - vindretninger og nedbør. Dette kan alt sammen "sanses ind" i løbet af året i en børnehave, hvor børn bader via vandsprederen, kælker når der falder sne, mærker regnen slå i blæst, leger "far, mor & børn" i kortærmede bluser i læ kroge, pjasker i vandpytter, leger i mudderhul efter voldsomme regnvejrbyger, og graver i pløre, fordi jord bare er bedre end sand...

Vi bliver inspireret til leg og læring i naturen, via materiale og medlemskab i "Grønne Spirer". Vi opsøger dyr i nærmiljøet, som vi bruger til læringsmiljøer fx køer, høns, heste, egern og modtager gerne døde dyr fra forældre der har været på jagt og af og til finder vi et dødt dyr, som vi lægger i vores ådselbur i skoven og på den måde kan følger forrådnelsesprocessen.

Eksempel:

Hver gang vi går på tur over i skoven kommer vi forbi to bistader. Når vi passerer dem stopper vi op og taler om årets gang i de små dyrs huse. Om sommeren kan vi ikke komme tæt på, hvordan kan det være? Men om efteråret/vinteren kan vi åbne op ind til staderne og se tavlerne, samt bierne der sidder helt stille og kun summer lidt. Der er altid et barn der spørger, når vi nærmer os staderne; "Er bierne mon ude i dag"? Bistaderne fører også til snakke om forskellen på hvepse og bier, samt hvordan bierne laver deres honning osv.

Eksempel:

Vi har lavet solbærsaft af vores egne solbær, som lunes på bålet. Da børnene får det serveret får de at vide, at det er varmt og de skal puste på det. Et par drenge har svært ved at puste på det og opgiver at drikke saften.

Dagen efter finder pædagogen glas med vand og sugerør ude på legepladsen. Da alle børn har styr på teknikken med at puste bobler i vandet, tilsættes der opvaskemiddel og et sandt skum/bobleforsøg er sat i gang. Børnene eksperimenterede på mange måder efterfølgende, både med hænder og øjne.

Kultur, æstetik og fællesskab

“Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

I Gudenådalens Fribørnehave har det stor værdi, at børnene oplever at verden er mangfoldig og at vi kan se det store i det små. Det er igennem mødet med andre og det anderledes, at man forstår sit eget ståsted og genkender sin egen kulturelle ramme. I mødet med det ukendte skabes mulighed for øget tolerance samt rummelighed overfor det der er anderledes. Som voksen i Gudenådalens Fribørnehave er vi både lærende, bærende og skabende af kulturer.

Vi præsenterer børnene for de danske traditioner samt giver dem kendskab til andre landes kulturer og traditioner gennem de aktiviteter vi igangsætter. Børnene tilbydes sang, dans, musik, teater og film som pirrer børnenes nysgerrighed og interesse for at udforske egne kompetencer.

Vi tilstræber, at vi hvert år har et projekt som arbejder i dybden med et andet land og derved en anden kultur. Yderligere tilstræber vi at vi hvert år laver en forestilling, teater eller koncert, som vi optræder med til et forældrearrangement.

Vores musikpædagog skriver sange sammen med børnene. Fx til deltagelse i det årlige Melodi Grand Prix på friskolen, eller til vores årlige Lysfest i januar.

Vi vil sikre at børnene oplever forskellige stilarter indenfor kunst, musik, fortælling og drama. Vi bruger ligeledes internettet som inspirationskilde til at finde på nye pædagogiske aktiviteter.

Vi nyder at være tilskuere, når vi tager til små teaterforestillinger på Bjerringbro og Viborg bibliotek. Yderligere går vi ofte i Mini Bio i Bjerringbro og hvert år deltager vores førskolebørn i 112-dag i Viborg.

Kreative materialer er let tilgængelige for børnene i dagligdagen, det er altid muligt at være kreativ i en eller anden form. Vi har nogle synlige materialer i skabet, som er til fri disposition for kreative sysler og ellers finder vi voksne forskellige muligheder frem, som et tilbud, til de børn der har lyst.

Eksempel 1:

Vi nærmer os den tid på året hvor vi skal i gang med vores "kulturuger" i den forbindelse samler vi alle børn til et lille børneråd og snakker med dem om hvilket land, de syntes det kunne være spændende at lære noget om? Der kommer mange forskellige bud, derfor afholder vi et børnevalg. Det ender med at de yngste børn skal lære om Danmark, de mellemste børn om Grønland og de ældste børn om England. Ugerne skal afsluttes med, at hver gruppe børn, laver en lille præsentation af de-

Eksempel 2:

Når børnene har været kreative i fx et projekt omkring et andet land, eller et kunsttema, så er det børnenes fantasi der viser vejen. Vi udstiller det børnene har lavet og tager billeder af processen. Det har stor værdi at være et skabende individ. Sommertider har vi også afholdt fernisering af det skabte.

Evalueringens kultur

Evalueringen tager udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Hvordan skaber vi en evalueringens kultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

- Vi afholder stuemøder en gang om ugen, hvor der er refleksioner omkring udvalgte børn og konkrete problemstillinger fra hverdagen.
- Der afholdes personalemøde en gang om måneden, hvor alle ansatte i fællesskab, reflekterer over børn og praksis.
- Der afholdes løbende forældresamtaler, sprogfokusmøder, fokusmøder og børnesamtaler. Dette for at vi kan udvikle det pædagogiske læringsmiljø og børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.
- Vi anvender Marte Meo som pædagogisk metode og evalueringsredskab. Marte Meo hjælper os til at arbejde med vores styrker og ressourcer og gøre mere af det som lykkes.
- Vi anvender vores Facebook side "Gudenådalens Fribørnehave" som en kilde til dokumentation af vores pædagogiske praksis. Her lægges opslag op, som beskriver vores hverdag fra en faglig bevidst vinkel. Denne dokumentation er primært på forældreniveau, da den synliggør hvad vi arbejder med og hvilke oplevelser/læring børnene har i hverdagen. Vil laver # på opslagene, for at vise, hvilke læreplanstemaer og grundprincipper vi kommer omkring i den givne aktivitet.
- Vi sender nyhedsbrev ud ca. en gang om måneden til forældrene, på den måde kan de være opdateret på vores hverdag, personale, nye børn osv.
- Vi arbejder med relationskemaer og relationscirkler løbende.
- Der laves "Alle med skema" på hvert barn to gange årligt.

- Der afholdes børnesamtaler/børneinterview med hvert barn minimum en gang årligt.

Til stuemøder arbejder vi aktivt med de svar der er kommet ud af børneinterview, trivsels- og relationsskemaerne, med henblik på fortsat at udvikle kvaliteten af vores pædagogiske praksis.

- Vi udarbejder smtte-modeller ved hvert projekt eller tema vi arbejder med. Dette for at skabe ensartethed og systematik i vores måde at evaluere forløb på, til videre justering og udvikling. Yderligere foreligger der smtte modeller i vores smtte.mappe, omkring vores daglige praksis såsom turdage, brug af hallen og sangglad osv. Smtte modeller evalueres løbende til personalemøder og pædagogiske dage.
- Vi arbejder systematisk med Rambølls sprogvurderinger og sprogstimulering
- Vi skriver hver dag på vores whiteboard tavle i garderoben, for at dokumentere børnehavedagens indhold.
- I 2023 er vi begyndt at arbejde med praksisfortællinger, via et skema vi selv har udviklet. Her prioritere vi også at komme omkring børnenes perspektiv i vores evaluering.

Sådan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Evaluering af den pædagogiske læreplan, er en løbende proces på personalemøder og til pædagogisk dag en gang om året. Læreplanen vil blive gennemgået opdelt, afhængig af hvad vi er optaget af og skal have fokus på.

Vi anvender skabelon fra Danmarks evalueringsinstitut og bruger inspiration fra www.emu.dk/dagtilbud.

Vi bruger vores forældreråd til at tale forældreperspektivet ind i vores evaluering.

Forinden har det pædagogiske personale udarbejdet relationsskema, relationscirkler og "Alle med-skema eller afholdt børnesamtaler.

